

EUROPA LA ROMA

Biserica San Salvatore
alle Coppelle
ROMÂNIA

DICASTERIUM PRO EVANGELIZATIONE

SECTIO DE QUAESTIONIBUS FUNDAMENTALIBUS
EVANGELIZATIONIS IN MUNDO

MINISTERO
DEL TURISMO
REPUBBLICA ITALIANA

EUROPA LA ROMA

Căi Jubiliare

Biserica San Salvatore alle Coppelle

©Dicasterul pentru Evanghelizare
Secțiunea pentru problemele fundamentale
ale Evanghelizării în lume

00120 Vatican

Texte de Mons. Vincenzo Francia
Toate drepturile rezervate

www.iubilaeum2025.va

@iubilaeum25

Patru trasee tematice de experimentat

Jubileul este un mare eveniment al poporului, în timpul căruia fiecare pelerin se poate cufunda în milostivirea nesfârșită a lui Dumnezeu.

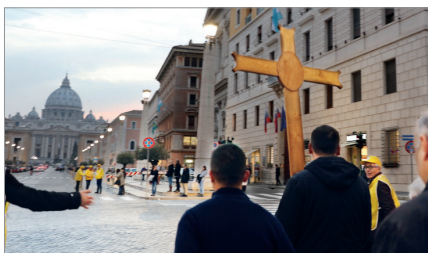
Este Anul în care să ne întoarcem la esența fraternității, reînnodând relația dintre noi și Tatăl.

Este Anul care îndeamnă la convertire, o ocazie de a privi la propria viață și de a-i cere Domnului să o conducă spre sfințenie. Este Anul solidarității, al speranței, al dreptății, al angajării în slujirea lui Dumnezeu în bucurie și pace cu frații.

Dar, mai presus de toate, anul jubiliar are în centru întâlnirea cu Cristos.

Din acest motiv, Jubileul ne cere să ne punem în mișcare și să depășim anumite granițe.

Atunci când ne deplasăm, de fapt, nu schimbăm doar un loc, ci ne transformăm pe noi înșine. Pentru aceasta, este important să ne pregătim, să planificăm traseul

și să cunoaștem destinația. În acest sens, pelerinajul care caracterizează acest An începe înainte de călătoria în sine: punctul său de plecare este decizia de a-l face. Pentru a trăi pe deplin Jubileul 2025 prin mers

și rugăciune, pelerinii au la dispoziție patru trasee tematice în interiorul orașului Roma.

Europa la Roma

Pelerinajul Bisericilor din Uniunea Europeană, care include 28 de Biserici și Bazilici, legate istoric de țările europene din motive culturale, artistice sau care au o tradiție de primire a pelerinilor dintr-un anumit stat al comunității europene.

Pelerinajul celor Șapte Biserici

Gândit de sfântul Filip Neri în secolul al XVI-lea, pelerinajul celor Șapte Biserici este una dintre cele mai vechi tradiții romane. Este vorba de un traseu de 25 de kilometri care se desfășoară pe străzile romane.

Biserici Jubiliare

Acestea sunt bisericile marcate ca locuri de întâlnire pentru pelerini. În aceste biserici vor avea loc catehezele în diferite limbi pentru a redescoperi semnificația Anului Sfânt; va exista posibilitatea de a experimenta sacramentul Reconcilierii și de a hrăni experiența de credință cu rugăciunea.

Femeile Doctori și Patroane ale Europei

Un pelerinaj care contemplă o oprire pentru rugăciune în bisericile romane legate de sfânta Ecaterina de Siena, sfânta Tereza Benedicta a Crucii, sfânta Brigida a Suediei, sfânta Tereza de Avila, sfânta Teresa a Prunului Isus și sfânta Hildegard de Bingen.

Biserica San Salvatore alle Coppelle

Este drojdia din aluat: nu o vezi, dar știi că prezența ei este importantă pentru că face ca totul să crească. Astfel este

fig.1

biserica San Salvatore alle Coppelle: cu greu o observi, situată între o stradă de trecere și o piață în formă de U, cu activitățile sale, cu piața sa, cu viața sa cotidiană (fig.1). Și totuși, nu este o stradă oarecare, ci este vorba de traseul pe care pelerinii, în drum spre Bazilica Sfântul Petru, îl parcurgeau din centrul Romei, traversând Podul Sant'Angelo. Biserica noastră, prin urmare, constituie aproape un popas pe acest traseu, un popas mai ales cu ocazia Jubileului.

Conform unei vechi tradiții, biserica ar putea data de foarte mult timp, poate chiar din acel secol al XI-lea care constituie un fel de tranziție de la o epocă barbară la o perioadă de civilizație: miticul an 1000! Ei bine, pe ruinele unei case care

aparținea unei nobile romane pe nume Abbasia, despre care se credea că ar fi o sfântă, în acei ani a prins contur edificiul sacru cu plan dreptunghiular de bazilică. Totuși, doar clopotnița în formă pătrată (fig.2) își păstrează aspectul medieval. O remarcăm pe partea dreaptă a fațadei: construită din cărămidă, se desfășoară pe cinci nivele evidențiate de cornișe crestate, cu deschideri ici și colo parțial zidite de-a lungul secolelor din motive statice; puținele coloane care au supraviețuit au caracteristici originale; bârbele de marmură susțin ultima cornișă din partea superioară, sub streșină. Fațada, în schimb, datează din timpul lucrărilor de renovare și de refacere aproape completă efectuate de arhitectul Carlo De Domi-

fig.2

nici în vederea Jubileului din anul 1750. Are o culoare albastru-celest cu detalii în alb și se articulează pe patru piloni cu

fig.3

capiteluri clasice (fig.3) care susțin fronthonul, pe care se mai observă încă fragmente de frescă, la fel ca și pe arcurile susținute de benzi de stuc care domină

fig.4

cele două intrări secundare; intrarea principală este dominată de un fereastră rectangulară mare.

Foarte interesante, pentru istoria bisericii noastre, sunt două plăci. Prima (fig.4) este amplasată în exterior și datează din Jubileul din 1750:

«Aici trebuie să pună toți paznicii, gazdele, proprietarii de hanuri și alții pentru a anunța despre străinii care s-au îmbolnăvit în casele lor, la Venerabila Confraternitate a Divinei Perseverențe. Ridicată cu autoritate apostolică, conform ultimului edict al e. vicar emis la 17 decembrie 1749».

Această inscripție, însoțită de un orificiu unde se pot introduce foi, ne oferă diverse informații. Suntem în ajunul Jubileului de la mijlocul secolului al XVIII-lea și, de teamă că pelerinii ar putea deveni un instrument de răspândire a unei boli, devine obligatoriu pentru hotelieri și gazde să denunțe astfel de situații posibile. Foile pentru denunțuri trebuie introduse în acest loc; Confraternitatea Divinei Perseverențe se va ocupa de ele. Aflăm astfel că această confraternitate era însărcinată nu numai cu o operațiune de control, ci și de asistență: din anul 1633 își desfășura această misiune la biserică, care anterior fusese administrată de breasla șelarilor.

Dar încă din 1195 întâlnim titlul de „cuppe-

le”. Îl citim pe cealaltă placă (fig.5), pe care o găsim în interior, pe fațada opusă din dreapta: «Biserica S.mo Salvatore al Pietății sau delle Cupelle 1195». Probabil este prima inscripție publică din Roma care nu este scrisă în latină, ci în italiană. „Cupelle” sau „coppelle” sunt butoaie din

fig.5

doage de lemn, folosite pentru a menține în ele apă, vin sau oțet. La începutul secolului al XV-lea, papa Inocențiu al VII-lea a

acordat utilizarea acestor localuri breslei șelarilor și a lucrătorilor de piele; apoi a intervenit o nouă asociație, Arhiconfraternitatea Sfântului Sacrament și al Divinei Perseverențe.

Acestea sunt anii plăcii, menționate anterior, care prescria să se intereseze de persoanele bolnave, fie pentru a notifica eventuala lor pericolozitate, fie pentru a le îngriji cu dragoste: acestea erau chiar scopurile Arhiconfraternității, pe lângă promovarea cultului euharistic.

O contribuție notabilă la amenajarea și decorarea bisericii a fost oferită de cardinalul Giorgio Spinola, al cărui mormânt se află în interiorul edificiului sacru. Un alt cardinal din aceeași familie, Girolamo, spre sfârșitul secolului al XVIII-lea, a lucrat pentru a reface complet prezbiteriul. De asemenea, între anii 1858-1861 s-au

fig.6

efectuat alte transformări, sub conducerea arhitectului Monaldi și a pictorului Solari. În 1914, papa Pius al X-lea a dăruit biserica pentru a fi folosită de clerul și credincioșii din România: acest lucru a

Spinola din 1704, al cărui blazon apare încrustat în marmură colorată (fig.7).

În navata dreaptă, o pânză, reprezentându-l pe sfântul Vasile cel Mare, realizată

fig.7

implicat noi transformări, în special pentru a favoriza celebrările conform liturgiei bizantine.

Interiorul, cu trei nave separate de arcade, documentează, cel puțin în parte, multe schimbări de stil și de utilizare.

Navata centrală are o boltă în formă de butoi (fig.6), cu simbolul Ochiului Providenței, inserat într-un triunghi echilateral, emblema Sfintei Treimi, radiind lumină dintr-un spațiu divin care se extinde spre cer.

În centrul podelei se află placa comemorativă a cardinalului Giovanni Battista

în anul 1915 de către Surorile Franciscane Misionare ale Mariei, face trimitere la liturgia bizantină menționată anterior.

Urmează două opere în stil renascențist, o frescă a Sfintei Fecioare cu Pruncul de Antoniazio Romano și un Crucifix din lemn din secolul al XVI-lea. Din aceeași epocă poate fi datat fragmentul cu Adormirea Mariei: momentul trecerii Fecioarei din această lume la gloria cerului, episod foarte prezent în arta orientală, cu caracteristica de a-l prezenta pe Isus primind sufletul mamei în brațele sale.

Dar detaliul cel mai tipic bizantin al bisericii este fără îndoială iconosta-

sul (fig.8) din 1920. Este vorba de un element arhitectonic-liturgic prezent în bisericile de tradiție ortodoxă sau, mai general, orientală: un perete despărțitor între spațiul navei și altar. În acest fel se evidențiază o sacralitate suplimentară și mai intensă rezervată zonei prezbyteriale, unde se celebrează Euharistia. În mod obișnuit, acest paravan este decorat cu icoane: din acest motiv poartă numele de iconostas, adică "locul imaginilor".

În cazul nostru observăm în partea de sus Crucifixul adorat de îngeri; apoi, pe latura superioară, Apostolii și Cinea de Taină, în timp ce pe latura infe-

pictat scena Bunei Vestiri. Acest episod evanghelic este tipic pentru iconostase și scoate în evidență rolul jucat de Sfânta Fecioară Maria în întruparea Fiului lui Dumnezeu: Maria este poarta prin care Domnul a intrat în lume și ea continuă să îndeplinească acest rol de mijlocire universală.

Pe lângă iconostas, în interiorul prezbyteriului, la stânga altarului, se găsește pânza Mântuitorului, atribuită lui Giovanni Battista Lelli, și un alt Crucifix data din secolul al XVII-lea, în timp ce absida este decorată cu octogone cu rozete, culminând în partea de sus cu imaginea Duhului Sfânt re-

fig.8

rioară se disting imaginile lui Cristos, ale Mariei și ale altor doi sfinți, suprapuse de episoade din Noul Testament. Pe poarta centrală Alessandro Pigna a

prezentat sub formă de porumbel.

Înaintând în navata stângă, întâlnim prima capelă dedicată sfântului Iosif. Pictura de pe altar este o copie după

Murillo, altă lucrare a Surorilor Franciscane Misionare din 1915.

Pictată pe cupru este dulcea Fecioară Maria a Perseverenței, copie a tabloului lui Giovan Battista Salvi, cunoscut sub numele de Sassoferato, transferat în capela Seminarului Roman din Lateran. Pictura constituie și amintirea menționatei Arhiconfraternității a Sfintei Fecioare Maria a Perseverenței.

O altă amintire a familiei Spinola, vechiul neam genovez și binefăcător al bisericii, se află în al treilea spațiu între coloane lângă intrare. Monumentul Cardinalului Giorgio Spinola, o lucrare a lui Bernardino Ludovisi din 1739, este introdus printr-o poartă din fier forjat cu linii mixte. Monumentul propriu-zis este din marmură albă și colorată, stuc și bronz aurit. Un soclu înalt, pe care citim inscripția, susține un sarcofag trapezoidal și o piramidă suprapusă de stema cu heruvimi în zbor. Pe sarcofag sunt depuse simbolurile episco-

patului, cârja și mitra, în timp ce un heruvim susține medalionul cu portretul defunctului, care s-a implicat foarte mult în lucrările bisericii. Pe cealaltă parte este monumentul comemorativ al lui Leon al XII-lea din 1829 cu bustul de papă, oferit în semn de recunoștință pentru reorganizarea parohiilor orașului.

O altă amintire funerară este rezervată lui Filippo Boschetti, un jurist distins, din 1740: marmura galbenă se împletește cu cea verde pentru a crea un joc care dă viață amintirii morții reprezentată de craniu cu oasele încrucișate.

Un ultim personaj al familiei Spinola, Felice, este amintit într-o imagine de marmură și într-un epigraf.

Biserica San Salvatore alle Coppelle, și datorită "atmosferei" sale orientale, ne învață că drumul nostru este unul pe care îl facem împreună, un drum deschis tuturor tradițiilor și tuturor limbajelor și care tinde să-i implice pe toți într-o îmbrățișare a speranței.